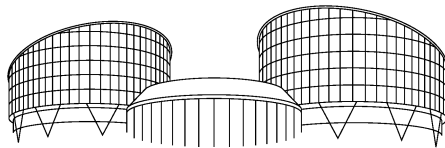

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA PRETORIAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 45014/16)

HOTĂRÂRE

Art 10 • Libertatea de exprimare • Sentință civilă împotriva unui jurnalist din presa scrisă pentru publicarea unui articol referitor la un om politic • Motive relevante și suficiente • Punerea în balanță a drepturilor concurente în conformitate cu jurisprudența Curții

STRASBOURG

24 mai 2022

DEFINITIVĂ

24 august 2022

Hotărârea a rămas definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Pretorian împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Tim Eicke,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Pere Pastor Vilanova,

Jolien Schukking,

Ana Maria Guerra Martins, *judecători*,

și Ilse Freiwirth, *grefier adjunct de secție*,

Având în vedere cererea (nr. 45014/16) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Cosmin-Adrian Pretorian (reclamantul), a sesizat Curtea în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) la 25 iulie 2016,

Având în vedere decizia de a aduce cererea la cunoștința Guvernului României („Guvernul”),

Având în vedere observațiile părților,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 18 ianuarie și la 3 mai 2022,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la cea din urmă dată:

INTRODUCERE

1. Cererea privește sentința civilă împotriva reclamantului, jurnalist din presa scrisă, pentru publicarea unui articol referitor la un politician. Reclamantul invocă art. 10 din Convenție.

ÎN FAPT

2. Reclamantul s-a născut în 1976 și locuiește în Craiova. Acesta a fost reprezentat de domnul R. Socoteanu, avocat în Craiova.

3. Guvernul a fost reprezentat de agenții guvernamentale, cel mai recent de doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. ARTICOLELE ÎN LITIGIU

4. La 9 aprilie 2014, reclamantul, jurnalist și redactor-șef al ziarului săptămânal regional *Indiscret în Oltenia*, a publicat un articol referitor la H.B. Acesta fusese președinte al filialei locale a Partidului Liberal și, între 2004-2008, deputat în Parlamentul României. Acesta exersase de asemenea funcția de consilier în mai multe ministere, printre care Ministerul Transporturilor.

După ce a părăsit ultimul post, acesta a solicitat reintegrarea în filiala locală a Partidului Liberal.

5. Articolul, însoțit de fotografia lui HB, era intitulat „Alo! Hingherii? Prindeți *maidanezul* liberal!” Acesta a fost de asemenea publicat în ediția online a ziarului.

6. Părțile relevante în speță ale acestui articol sunt redactate după cum urmează:

„De ceva vreme încoace, un maidanez politic cutreieră străzile prăfuite ale micului nostru oraș de provincie. Alungat din capitală, unde își găsisese ogeacul la picioarele unei ministrese care, din când în când, îi mai arunca pe sub masă câte un ciolan descărnat, maidanezul s-a refugiat în cărciumile locale. La masă sau sub masă, potaia își face curaj cu câte o bere răsuflată și bălește abundant la vise de preamărire. În imaginația sa, destul de săracă, se vede deja șef de haită liberală. Simte că această poziție i se cuvine și, în mod surprinzător, a pus la cale chiar un plan. Va sări în spatele șefului haitei liberale și îi va mușca glezna la primul obstacol de care se acesta se va împiedica (...) ”

7. În numărul din 30 aprilie 2014 al jurnalului, H.B. A publicat o scrisoare în temeiul dreptului său la replică la articolul sus-menționat.

8. În același număr și pe aceeași pagină, reclamantul a publicat un al doilea articol intitulat „*Hai sictir, Măria Ta B.!*” Acesta a fost de asemenea publicat în ediția online a ziarului.

9. Părțile relevante în speță ale acestui articol sunt redactate după cum urmează:

„Lovit puternic în orgoliul propriu și simțindu-se împroșcat de [r...] din cap până în picioare, Majestatea Sa H.B., efemerul consilier al ministrului Transporturilor R.M., s-a învrednicit să ne trimită răspunsul său. Onoare Majestății Sale pentru curajul și spiritul său de luptător! Îl așteptăm și la tribunal, fie și numai pentru că un clown are nevoie de un public numeros pentru a se simți împlinit profesional. Pentru că monseniorul s-a simțit jignit și calomniat de articolul meu, îi datorez cu umilință câteva explicații. O merită: egalitatea de șanse se aplică și persoanelor cu anumite dizabilități (...)

Să începem cu cuvântul *ogeac* (...) Majestatea Sa liberală s-a simțit jignită de folosirea acestui cuvânt (...) Monseniorul a răsfoit rapid dicționarul și, pentru că este ministru, a dedus că eu vorbeam despre un bordel. Sincer, când am scris articolul, nu m-am gândit că s-ar putea uita pe sub fusta doamnei și nici nu-l bănuiesc că s-ar putea identifica cu vreun onanist (...)) Dicționarul oferă și alte definiții ale cuvântului *ogeac*: casă, familie, ansamblu de persoane care locuiesc într-o casă, locuință.

S-ar putea ca bordelul să fie un loc mai ușor de recunoscut de către fostul consilier - sau poate că Majestatea Sa are ceva să-și reproșeze - dar eu nu am nimic de-a face cu aceasta (...)

Majestatea Sa B. s-a simțit ofensată de cuvintele „își face curaj cu câte o bere răsuflată” și „bălește abundant la vise de preamărire”. Am datoria să i le explic (...)

Calitatea de băutor de bere a Majestății Sale este veche și bine cunoscută. Nu spun că Alteța Sa este un bețiv, deși cunosc destule persoane care m-ar contrazice. Nu, în niciun caz! N-aș merge atât de departe... Este adevărat că în trecut berea îl făcea să piardă nopțile prin cărciumi (...) și să se suie la volan într-o stare mai aparte, dar asta a fost cu mult timp în urmă și cred că, în mod miraculos, comportamentul Majestății Sale s-a schimbat (...)

Cât despre curaj, îți trebuie o grămadă pentru a îndrăzni să le ceri foștilor tăi colegi, pe care i-ai insultat timp de mai mulți ani, să te accepte din nou printre ei (...)

Sunt curios să știu, Monsenior, dacă dimineța, când te privești în oglindă, nu ți-e rușine? Mie, în locul tău, mi-ar fi rușine, Monsenior! Eu îmi asum responsabilitatea pentru ceea ce scriu și nu șterg mesajele pe care le-am postat pe Facebook sau pe blogul personal în funcție de prietenii politice! Tu ești un laș care își cenzurează părerile atunci când necesitatea o cere! Probabil că ciolanul pe care te prefaci că îl ignori are de-a face cu asta. ”

II. ACȚIUNEA ÎN CALOMNIE INTRODUSĂ DE H.B.

A. Procedura în primă instanță

10. H.B. a introdus o acțiune civilă pentru calomnie împotriva reclamantului la Judecătoria Craiova („instanța de prim grad”) din cauza afirmațiilor făcute de acesta din urmă în cele două articole.

11. El a susținut că în primul articol (*supra*, pct. 5 și 6) reclamantul a folosit insulte care au depășit limitele libertății de exprimare. Acesta a susținut că expresiile „maidanez politic” și „potaie liberală”, precum și aluziile cu conotație sexuală, cum ar fi utilizarea cuvântului „ogeac”, care, în opinia sa, se referea la un bordel, i-au încălcat dreptul la propria imagine și la demnitate.

12. Acesta a adăugat că, în cel de-al doilea articol (*supra*, pct. 8 et 9), reclamantul a continuat să îl insulte și să îl acuze, fără nicio dovadă, de comportament imoral și de consum excesiv de alcool și chiar de conducere sub influența alcoolului.

13. Reclamantul a solicitat respingerea acțiunii, argumentând că solicitantul era un politician cunoscut și că, prin urmare, limitele libertății de exprimare erau mai largi pentru acesta decât pentru persoanele fizice și că era permisă o anumită doză de exagerare sau provocare.

14. El a susținut că primul articol era un pamflet cu caracter umoristic și că, atunci când l-a scris, intenția sa a fost de a critica practica anumitor politicieni, inclusiv a lui H.B., de a schimba taberele în funcție de interesele lor personale. În acest sens, a explicat că, după ce H.B. fusese membru al mai multor partide politice, încerca acum să revină pe scena politică locală. De asemenea, reclamantul a contestat faptul că ar fi folosit termeni cu conotații sexuale.

15. Acesta a adăugat că afirmase cu bună credință în cel de-al doilea articol că înclinația lui H.B. pentru alcool era de notorietate. A susținut că, comentariile pe care le făcuse în articol vizau exclusiv activitatea publică a lui H.B. și constituiau judecăți de valoare critice cu privire la comportamentul său politic, bazate pe opiniile exprimate de acesta pe rețelele de socializare și pe blogul său.

16. În replică, H.B. a declarat că nu mai era politician, deoarece nu mai deținea nicio funcție publică, și că cererea sa de revenire la filiala locală a

HOTĂRÂREA PRETORIAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Partidului Liberal nu primise încă un răspuns. Acesta a recunoscut că a fost membru al mai multor partide politice, dar a susținut că aceste schimbări fuseseră motivate ideologic. H.B. a concluzionat că ar trebui să beneficieze de protecția împotriva afirmațiilor calomnioase acordată persoanelor private.

17. La cererea lui H.B., instanța de prim grad a audiat doi martori. Aceștia au susținut că articolele în cauză au adus atingere imaginii publice și reputației lui H.B. în diverse cercuri private.

18. Instanța de prima grad a audiat de asemenea un martor al reclamantului. Acesta era jurnalist și coleg de redacție cu reclamantul. El a declarat că nu l-a văzut personal pe H.B. beat, dar că înclinația acestuia pentru alcool era cunoscută de jurnaliștii și politicienii locali. Reclamantul a depus la dosar mai multe articole publicate în presa locală, care criticau în mod deosebit activitatea politică a lui H.B. și care, în unele cazuri, îl acuzau și de consum excesiv de alcool.

19. La 26 martie 2015, instanța de prim grad a pronunțat hotărârea.

20. Înainte de a examina fondul cauzei, instanța a reamintit jurisprudența Curții în materie de protecție a libertății de exprimare [*Lingens împotriva Austriei*, 8 iulie 1986, seria A nr. 103 ; *Fressoz și Roire împotriva Franței* (MC), nr. 29183/95, CEDO 1999-I ; *Cumpănă și Mazăre împotriva României* (MC), nr. 33348/96, CEDO 2004-XI ; *Ivanciuc împotriva României (déc.)*, nr. 18624/03, 8 septembrie 2005 ; *Petrina împotriva României*, nr. 78060/01, 14 octombrie 2008 ; *Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 2)* (MC), nr. 40660/08 și 60641/08, CEDO 2012 și *Axel Springer AG împotriva Germaniei* (MC), nr. 39954/08, 7 februarie 2012]. Aceasta a subliniat faptul că art. 10 din Convenție garantează dreptul jurnaliștilor de a comunica informații privind chestiuni de interes public, cu condiția ca aceștia să acționeze cu bună credință, pe baza unor fapte exacte și să furnizeze informații „fiabile și precise”, respectând deontologia jurnalistică. De asemenea, a reamintit că, în absența unei baze reale, judecățile de valoare se pot dovedi excesive.

21. Instanța a considerat că, având în vedere criteriile dezvoltate de Curte în jurisprudența sa, dreptul reclamantului la libertatea de exprimare trebuie să fie pus în balanță cu dreptul lui H.B. la protecția vieții sale private și a reputației sale. Aceasta a reamintit aceste criterii, dezvoltate în *hotărârea Von Hannover (nr. 2)* citată anterior, și anume contribuția la o dezbatere de interes general, notorietatea persoanei în cauză, comportamentul anterior al persoanei în cauză, precum și conținutul, forma și repercusiunile publicației.

22. Instanța a subliniat că, în conformitate cu jurisprudența *Axel Springer AG*, citată anterior, era necesar să se examineze, de asemenea, modalitatea de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora, precum și gravitatea sancțiunii impuse.

23. Aceasta a remarcat că, în speță, articolele în litigiu se refereau la o dezbatere de interes public privind exercitarea de către solicitant a funcțiilor publice.

24. În ceea ce privește reputația lui H.B., instanța de prim grad a constatat că acesta deținuse mai multe funcții politice și publice, atât la nivel local, cât și în cadrul Guvernului. Aceasta a concluzionat că H.B. era o figură publică și că, prin urmare, gradul de protecție a vieții sale private era redus.

25. Prin urmare, acesta a considerat că publicul are dreptul de a fi informat cu privire la anumite aspecte ale vieții private a lui H.B., respectând totuși criteriul de proporționalitate și cu condiția ca informațiile publicate să nu se refere exclusiv la viața privată a acestuia.

26. Examinând afirmațiile reclamantului, aceasta a considerat în special că termenii și expresiile „potaie politică”, „câine maidanez liberal”, „șef de haită liberală”, „circular”, „bălește abundent la vise de preamărire”, „ogeac la picioarele unei ministrese care ...îi mai arunca pe sub masă câte un ciolan descărnat”, „laș” și „persoană cu dezabilitate” nu vizau subiecte de interes public, ci urmăreau doar să-l insulte pe H.B..

27. Instanța a concluzionat că reclamantul a formulat judecăți de valoare lipsite de o bază reală și a folosit un limbaj grosolan. Prin urmare, a considerat că aceste observații nu beneficiază de protecția art. 10 din Convenție.

28. În ceea ce privește comportamentul anterior al solicitantului, aceasta a remarcat că nu a existat nicio provocare din partea lui H.B. care să justifice atacul asupra sa.

29. Dimpotrivă, a considerat că reclamantul a fost cel care a recurs la provocare, repetând afirmațiile sale calomnioase în cel de-al doilea articol (*supra*, pct. 8 și 9).

30. Instanța a considerat că prin utilizarea mai multor expresii în acest articol („fiind vorba despre o ministreasă, a priceput că era vorba și despre un bordel”, „nu s-a gândit că s-ar fi putut uita pe sub fusta doamnei”, „nu mă gândesc să-l identific cu vreun onanist”, „s-ar putea ca bordelul să fie un loc mai ușor recunoscut de fostul consilier”, „licoarea galben-aurie l-a obligat să piardă nopți prin cârciumi și să se suie într-o stare mai aparte la volan”) reclamantului i-a fost încălcat și dreptul la viață privată.

31. Aceasta a respins argumentul reclamantului potrivit căruia articolele erau satirice. A reamintit că reclamantul este jurnalist, nu umorist, și că un pamflet este, în principiu, o critică a trăsăturilor de caracter ale unei persoane, nu a aspectului său fizic sau a vieții sale private.

32. În ceea ce privește diferendul dintre părți cu privire la interpretarea anumitor cuvinte, instanța de prim grad a apreciat că sensul acestor cuvinte era acela pe care un „observator rezonabil l-ar percepe, apreciat prin raportare la întregul articol”.

33. De asemenea, a respins argumentul reclamantului potrivit căruia acesta a criticat doar comportamentul public al lui H.B. Aceasta a considerat că, în speță, viața privată a lui H.B. nu poate fi complet disociată de viața sa publică.

34. În sfârșit, în ceea ce privește severitatea sancțiunii, instanța de prim grad a precizat că valoarea despăgubirilor trebuie să țină seama de mai mulți

factori, printre care se numără gravitatea atingerii aduse vieții private și reputației lui H.B., numărul mare de cititori care au putut citi afirmațiile calomnioase publicate de asemenea în versiunea online a ziarului, repetarea acestor afirmații, faptul că reclamantul era redactor-șef și, prin urmare, obligat să respecte de o manieră mai riguroasă etica și deontologia profesională, precum și mărturiile potrivit cărora publicarea articolelor i-a provocat reclamantului neplăceri în viața sa publică și privată (supra, pct. 17)

35. Având în vedere aceste considerente, instanța a admis în parte acțiunea lui H.B. și l-a obligat pe reclamant să îi plătească acestuia 15 000 de lei românești (RON), adică aproximativ 3 200 de euro la cursul de schimb în vigoare la acea dată, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care i l-a cauzat. De asemenea, a dispus publicarea hotărârii în ziarul *Indiscret în Oltenia*.

B. Apelul reclamantului

36. Reclamantul a declarat apel. Acesta a invocat buna credință și a susținut că, în cadrul exercitării libertății presei în sfera politică, este permisă o anumită doză de exagerare și provocare.

37. Acesta a susținut că declarațiile sale au avut o bază factuală și au fost confirmate de martorul său (a se vedea supra, pct. 18). El a repetat faptul că activitatea publică a lui H.B. și consumul excesiv de alcool al acestuia făcuseră deja obiectul unor critici virulente în presă.

38. De asemenea, a susținut că sancțiunea care i-a fost aplicată a fost disproporționată. În această privință, acesta a susținut că valoarea daunelor-interese pe care a fost obligat să le plătească era egală cu aproximativ cincisprezece luni de salariu minim pe economie și era disproporționată față de prejudiciul moral pretins. A susținut că această sumă ridicată ar putea descuraja jurnaliștii să critice politicienii în viitor.

39. H.B., la rândul său, a solicitat respingerea apelului. Acesta a repetat argumentele pe care le-a prezentat în prima instanță (supra, pct. 11 și 12).

40. Printr-o hotărâre definitivă din 25 ianuarie 2016, Tribunalul Dolj („tribunalul”) a respins apelul.

41. În ceea ce privește doza admisibilă de exagerare și de provocare, tribunalul a observat că argumentul reclamantului a fost examinat de judecătorii din prima instanță, care l-au respins pe motiv că termenii utilizați de reclamant erau excesivi.

42. Acesta a considerat că în ciuda afirmațiilor sale, reclamantul nu a acționat cu bună credință. El a subliniat că buna credință implică „o acuratețe a știrii, onestitate în ceea ce privește amplasamentul politic și o anumită eleganță stilistică”. Cu toate acestea, în speță, tribunalul a considerat că acele două articole constituiau „răfuială personală, despre scandal și ironie jignitoare”. Procedând astfel, reclamantul s-a plasat în afara sferei de protecție a libertății de exprimare.

43. Tribunalul a respins, de asemenea, declarația martorului reclamantului (supra, pct 18 și 37), întrucât acest martor a indicat că nu l-a văzut personal pe H.B. consumând alcool.

44. În cele din urmă, acesta a observat că judecătorii primei instanțe au explicat motivele pentru cuantumul daunelor-interese pe care i le-au acordat lui H.B. (supra, pct. 34). Acesta a adăugat că despăgubirea pentru prejudiciu nu se poate limita la o sumă simbolică, ci trebuie să ofere satisfacție morală reclamantului, având în vedere gravitatea afirmațiilor făcute și dreptul de a fi protejat.

45. La cererea lui H.B., un executor judecătoresc a inițiat procedura de executare silită pentru plata daunelor-interese.

46. În iunie 2017, activele deținute de reclamant în cadrul societății editoare a ziarului au fost înghețate. În octombrie 2018, executorul judecătoresc a sechestrat din contul bancar al reclamantului suma de 3 638 de lei, adică aproximativ 780 de euro.

CADRUL JURIDIC INTERN RELEVANT

47. Dispozițiile Codului civil relevante în speță sunt redactate după cum urmează:

Art. 1357

„ (1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

(2) Autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai ușoară culpă. ”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 10 DIN CONVENȚIE

48. Reclamantul a susținut că, prin condamnarea sa pentru publicarea celor două articole în cauză, instanțele naționale i-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare, după cum este garantat de art. 10 din Convenție.

Această dispoziție se citește după cum urmează în părțile relevante în speță:

„ (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea (...) de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice (...)

2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea

HOTĂRÂREA PRETORIAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. ”

A. Cu privire la admisibilitate

49. Constatând că această cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Reclamantul

50. Reclamantul a considerat că articolele sale au contribuit la o dezbatere de interes public privind moralitatea politicienilor. Acesta consideră că, având în vedere funcțiile îndeplinite de H.B., limitele criticii permise la adresa sa erau mai largi decât cele aplicabile persoanelor fizice și permiteau o anumită doză de provocare și de exagerare.

51. Acesta susține că observațiile sale aveau o bază reală, și anume, pe de o parte, intenția lui H.B. de a reveni pe scena politică locală după ce fusese membru al mai multor partide politice și, pe de altă parte, înclinația sa notorie pentru alcool.

52. În ceea ce privește limbajul folosit în articole, acesta susține că este specific stilului pamfletar și satiric. Reclamantul susține că expresiile pe care le-a folosit nu trebuie citite izolat, ci interpretate în contextul întregului text. Acesta explică faptul că o astfel de lectură cuprinzătoare permite să se înțeleagă că aceste expresii aveau un sens metaforic și nu aveau ca scop decât să critice activitatea și comportamentul public al lui H.B..

53. În sfârșit, acesta consideră că sancțiunea care i-a fost impusă a fost excesiv de severă și că valoarea ridicată a daunelor-interese pe care a fost obligat să le plătească este de natură să descurajeze presa să critice comportamentul politicienilor.

b) Guvernul

54. Guvernul consideră că instanțele naționale au pus în balanță în mod corespunzător interesele în joc și că deciziile lor au fost suficient de motivate, în conformitate cu jurisprudența Curții.

55. Acesta susține că reclamantul nu a stabilit adevărul afirmațiilor sale și nici nu a dovedit existența unei baze reale suficiente și afirmă că declarațiile sale nu pot fi considerate judecări de valoare, ci sunt pur și simplu injurioase.

56. Guvernul apreciază că reclamantul nu a criticat activitatea publică a lui H.B. ci l-a atacat personal cu privire la aspecte ale vieții sale private în

termeni abuzivi și injurioși. Consideră că utilizarea acestor expresii injurioase și lipsa unei baze reale demonstrează reaua credință a reclamantului.

57. Acesta apreciază că, având în vedere gravitatea atacului și consecințele asupra reputației și a vieții private a lui H.B., cuantumul despăgubirilor la care a fost obligat reclamantul nu era disproporționat.

2. Motivarea Curții

a) Cu privire la legalitatea ingerinței și legitimitatea scopului urmărit

58. Curtea observă că părțile sunt de acord cu faptul că această condamnare a reclamantului de către instanțele civile pentru încălcarea vieții private și a reputației lui H.B. constituie o ingerință în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare.

59. Aceasta constată că respectiva ingerință era prevăzută de lege, în speță de art. 1357 C. civ. (supra, pct. 47), și avea scopul să protejeze onoarea și viața privată a lui H.B. Așadar, a urmărit scopul legitim de „a proteja reputația și drepturile altora”. Prin urmare, rămâne de stabilit dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”.

b) Cu privire la necesitatea ingerinței într-o societate democratică

i. Principiile generale

60. Pentru a evalua relevanța și caracterul suficient al constatărilor instanțelor naționale, Curtea, în conformitate cu principiul subsidiarității, ia în considerare modul în care instanțele naționale au pus în balanță interesele conflictuale în joc în lumina jurisprudenței sale bine stabilite în acest domeniu. Curtea amintește faptul că, în contextul evaluării proporționalității calitatea controlului judiciar al necesității măsurii are o importanță deosebită, în temeiul art. 10 din Convenție. Astfel, absența unui control jurisdicțional efectiv al măsurii în litigiu poate justifica constatarea unei încălcări a art. 10 (*Ergüdoğan împotriva Turciei*, nr. 48979/10, pct. 24, 17 aprilie 2018 și jurisprudența citată acolo).

61. Curtea a expus în hotărârile *Von Hannover împotriva Germaniei* (nr. 2) [(MC), nr. 40660/08 și 60641/08, pct. 108-113, CEDO 2012] și *Axel Springer AG împotriva Germaniei* [(MC), nr. 39954/08, pct. 83 și 89-95, 7 februarie 2012] principiile generale aplicabile în cazurile în care dreptul la libertatea de exprimare garantat de art. 10 din Convenție trebuie să fie pus în balanță cu dreptul la respectarea vieții private prevăzut la art. 8 din Convenție.

62. Astfel, a reamintit că, pentru ca art. 8 să intre în vigoare, atacul adus reputației personale trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fi fost realizat într-o manieră care să cauzeze un prejudiciu exercitării personale a dreptului la respectarea vieții private. Astfel, Curtea a stabilit un anumit număr de criterii, în contextul punerii în balanță a drepturilor în cauză, printre care se numără în special contribuția la o dezbatere de interes general,

notorietatea și comportamentul anterior ale persoanei în cauză, conținutul, forma și repercusiunile publicării, precum și gravitatea sancțiunii aplicate.

63. În cazul în care instanțele interne au examinat cu atenție faptele, au aplicat standardele aplicabile de protecție a drepturilor omului în conformitate cu Convenția și cu jurisprudența acesteia și au stabilit un echilibru just între interesele individuale și interesul public în cauza respectivă, trebuie să existe motive serioase pentru ca Curtea să înlocuiască opinia instanțelor interne cu opinia sa [*Delfi AS împotriva Estoniei* (MC), nr. 64569/09, pct. 139, CEDO 2015, a se vedea, de asemenea, *Von Hannover* (nr. 2), citată anterior, pct. 107 și *Axel Springer*, citată anterior, pct. 88].

64. Curtea reamintește de asemenea distincția dintre declarațiile de fapt și judecățile de valoare. Materialitatea declarațiilor de fapt poate fi probată; în schimb, întrucât judecățile de valoare nu sunt susceptibile de o demonstrație a exactității lor, obligația de a face dovada este prin urmare imposibil de îndeplinit și aduce atingere înseși libertății de exprimare a opiniilor, element fundamental al dreptului garantat de art.10. Totuși, în cazul judecății de valoare, proporționalitatea ingerinței depinde de existența unui „temei faptic” suficient pe care se bazează afirmațiile litigioase: în caz contrar, această judecată de valoare s-ar putea dovedi excesivă. Pentru a deosebi o imputare de fapt de o judecată de valoare, trebuie să se țină cont de circumstanțele speței și de tonul general al susținerilor, afirmațiile privind aspecte de interes public putând constitui mai degrabă judecăți de valoare decât declarații de fapt [*Morice împotriva Franței* (MC), nr. 29369/10, pct. 126, CEDO 2015, cu trimiterile ulterioare].

ii. Aplicarea acestor principii în speță

65. Revenind la faptele din prezenta cauză, Curtea observă că reclamantul a fost condamnat la plata de despăgubiri către H.B. pentru prejudiciu moral, ca urmare a publicării a două articole în săptămânalul *Indiscret în Oltenia*, al cărui redactor-șef era (supra, pct. 5-6 și 8-9).

66. Aceasta constată de la bun început că, având în vedere criticile virulente formulate în cele două articole în litigiu, atacul la adresa lui H.B. a atins pragul de gravitate necesar pentru aplicarea art. 8 din Convenție.

67. În continuare, Curtea observă că instanța de prim grad a pus în balanță interesele concurente în joc, făcând trimitere la jurisprudența sa (supra, pct. 21), și că a dat câștig de cauză lui H.B. pe motiv că unele dintre afirmațiile făcute în articole erau excesive și aduceau atingere vieții private, onoarei și reputației acestuia (supra, pct. 26 și 30) Aceste constatări au fost confirmate în apel de către tribunal (supra, pct. 42).

68. Rolul său în speță este, prin urmare, de a verifica dacă instanțele interne și-au îndeplinit în mod corespunzător sarcina în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența sa (a se vedea, în special, supra, pct. 62 și 63).

69. Curtea observă, la fel ca și instanța de prim grad (supra, pct. 23), că cele două articole în litigiu se refereau la o chestiune de interes general, și anume exercitarea unor funcții publice de către H.B., acesta fiind o personalitate publică bine cunoscută pe scena politică locală (supra, pct. 24)

70. Aceasta amintește că libertatea de exprimare permite jurnaliștilor, în contextul unei dezbateri publice, să recurgă la o anumită doză de exagerare sau provocare, chiar la duritate. În timp ce orice persoană care se angajează într-o dezbatere publică de interes general este obligată să nu depășească anumite limite, în special în ceea ce privește respectul față de reputația și drepturile altora, i se permite să recurgă la o anumită doză de exagerare, sau chiar de provocare, adică să fie oarecum exagerată în comentariile sale (*Kaboğlu și Oran împotriva Turciei*, nr. 1759/08 și alte două, pct. 77 și 79, 30 octombrie 2018).

71. În continuare, Curtea observă că instanțele interne, în special instanța de prim grad, au examinat cu atenție declarațiile reclamantului în lumina criteriilor stabilite de Curte în jurisprudența sa relevantă în domeniu (supra, pct. 20-22).

72. Având în vedere natura acestor afirmații (supra, pct. 26 și 30), instanța de prim grad a constatat că reclamantul a făcut judecăți de valoare fără o bază reală și a folosit un limbaj grosolan și că, prin urmare, afirmațiile nu se bucurau de protecția art. 10 din Convenție (supra, pct. 27)

73. Curtea observă că această instanță i-a reproșat reclamantului că a făcut afirmații care, contrar celor susținute de reclamant, nu constituiau opinii exprimate cu bună-credință cu privire la calitățile morale și profesionale ale lui H.B.. (supra, pct. 26 et 30).

74. În ceea ce privește interpretarea și semnificația expresiilor utilizate de reclamant (supra, pct. 52), Curtea apreciază că instanțele interne sunt mai bine plasate decât o instanță internațională pentru a aprecia conotațiile acestor expresii în contextul lor național (supra, pct. 32).

75. Curtea observă că unele dintre expresiile folosite în primul articol (supra, pct. 26) ar putea fi considerate ca aparținând stilului satiric, care conferă o protecție sporită libertății de exprimare a jurnaliștilor (*mutatis mutandis*, *Tuşalp împotriva Turciei*, nr. 32131/08 și 41617/08, pct. 49, 21 februarie 2012). Cu toate acestea, nu găsește niciun motiv pentru a nu fi de acord cu deciziile instanțelor interne potrivit cărora limbajul folosit în cel de-al doilea articol și, în special, aluziile și afirmațiile de natură sexuală, au adus atingere vieții private a reclamantului (supra, pct. 30).

76. În plus, Curtea observă că reclamantul a răspândit un zvon cu privire la posibila dependență a lui H.B. de alcool, fără a întreprinde o minimă verificare pentru a stabili dacă acest zvon avea o bază reală. Aceasta constată că articolele publicate anterior în presă și declarațiile martorului reclamantului se refereau la simple zvonuri care nu fuseseră coroborate cu niciun element de probă (supra, pct. 18).

77. Prin urmare, a considerat că un astfel de zvon nu putea constitui o bază reală pentru acuzațiile grave și ofensatoare formulate de reclamant (a se vedea, *a contrario*, *Thorgeir Thorgeirson împotriva Islandei*, 25 iunie 1992, pct. 65, seria A nr. 239, și *Timpul Info-Magazin și Anghel împotriva Moldovei*, nr. 42864/05, pct. 36, 27 novembre 2007).

78. După ce a examinat natura declarațiilor reclamantului, instanța de prim grad a analizat problema comportamentului persoanei în cauză. Aceasta a concluzionat că nu a existat nicio provocare din partea lui H.B. care să justifice atacul asupra sa și că, dimpotrivă, reclamantul a fost cel care a recurs la provocare (supra, pct. 26 și 29). Curtea consideră că nu există niciun motiv pentru a se abate de la această constatare.

79. În ceea ce privește proporționalitatea sancțiunii, aceasta observă că instanța de prim grad a explicat motivele pentru care a dispus obligarea reclamantului la plata de daune-interese și că quantumul acestora a fost stabilit ținând cont de repercusiunile pe care le-a avut publicarea online a articolelor în litigiu asupra vieții private și publice a reclamantului (supra, pct.34).

80. Aceste articole au fost difuzate pe scară largă deoarece au fost publicate în versiunea online a ziarului (supra, pct. 5, 8 și 34) - ceea ce, având în vedere rolul important al motoarelor de căutare, a amplificat în mod potențial atingerea adusă dreptului la viață privată al lui H.B. (*Delfi AS*, citat anterior, pct. 133 și jurisprudența citată acolo, și *M.L. și W.W. împotriva Germaniei*, nr. 60798/10 și 65599/10, pct. 91, 28 iunie 2018).

81. Prin urmare, Curtea concluzionează că nu este nerezonabil să considere că sancțiunea aplicată este relativ moderată și nu are un efect real de descurajare în ceea ce privește exercitarea libertății de exprimare a reclamantului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prunea împotriva României*, nr. 47881/11, pct. 38, 8 ianuarie 2019).

82. Având în vedere aceste elemente, Curtea consideră că instanțele interne au realizat o punere în balanță a drepturilor concurente în conformitate cu criteriile stabilite de jurisprudența sa. În special, acestea au invocat motive pertinente și suficiente pentru a stabili că sancțiunea aplicată reclamantului era necesară într-o societate democratică și că exista un raport rezonabil de proporționalitate între această sancțiune și scopul legitim urmărit. Prin urmare, Curtea nu găsește niciun motiv serios pentru ca opinia sa să se substituie celei emise de instanțele interne (a se vedea jurisprudența citată supra, pct. 60)

83. În consecință, nu a fost încălcat art. 10 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că nu a fost încălcat art. 10 din Convenție.

HOTĂRÂREA PRETORIAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 24 mai 2022, în
temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

Ilse Freiwirth
Grefier adjunt

Yonko Grozev
Președinte